

ಅಂಗಳದ ತಿಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತು ಆಚೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿದರೆ ಸಾಕು, ಗದ್ದೆ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವರು ಬರುವವರು ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡ ಗದ್ದೆ ಬಯಲು. ಒಬ್ಬರ ಗದ್ದೆ ದಾಟಿದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರದ್ದು, ಹೀಗೆ ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಆ ಗದ್ದೆ, ಬಯಲು ಆದಂತೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ಕಾಲುಹಾದಿ. ಗದ್ದೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲೊಂದು ಸಣ್ಣಕೆ ಹರಿಯುವ ಸಣ್ಣದೊಂದು ನದಿ. ಒಂದೊಂದು ಮೈಲಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಪಾಲವೋ ಸಣ್ಣ ಸೇತುವೆಯೋ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗಲೂ ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗಲೂ ಎಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಲಿ ಆ ಪಾಲ ದಾಟಿಯೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಆಸುಪಾಸಿನವರಿಗೆ ಕಣ್ಣಳತೆಗೆ ದಕ್ಕುವಷ್ಟೂ ಯಾರ್ಯಾರ ಮನೆಯವರು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ, ಯಾರ ಮನೆಗೆ ಯಾರು ನೆಂಟರು ಬಂದರು ಅಂತ ಲೆಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಬಯಲೋಳಗೆ ಹುದುಗಿಕೊಂಡಂತಹ ಚಂದದ ಪುಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿಯದು.

ಆ ದಿನ ಶಾಲೆಗೆ ರಜೆ. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕುಂಟೋಬಿಲ್ಲೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಹರೀಣಿಗೆ, ಸಾಬು ಭಾವ ವಯರ್ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನು ತಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಬಹುಶಃ ಶುಕ್ರವಾರದ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದದ್ದು ಇರಬೇಕು. ಯಾವತ್ತೂ ಸಾಬು ಭಾವನ ಮುಖ ಬೆಳಗುವುದು ನಾನು ನೋಡಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. 'ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ನಕ್ಕಿದ್ದು ಕಂಡಿರುವೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಒಂದು ದಿನವೂ ನಕ್ಕಿದ್ದು ಮಾತನಾಡಿದ್ದು ನೆನಪಿಲ್ಲ ರಶ್ಮಿಯಕ್ಕ' ಅಂತ ಅವಳು ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಮೇರೆ ಸಪ್ಪೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾನು ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಇದನ್ನೇ ಕೇಳಿದ್ದೆ. 'ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು, ಅದಲ್ಲ ಹಳೇ ಕತೆ, ಅದನ್ನೇ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವನು ಎಂತ ಹಟ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಉಂಟು? ಅವನಿಗೂ ಮದುವೆ ಆಗಿದೆ, ಎರಡು ಚಿನ್ನದಂತಹ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ, ಇವನ ಈ ಫಿರಾದತನದಿಂದಾಗಿ ಹೆಂಡತಿ ಹೆದರಿ ಗೂಮೆ ಹಾಗೆ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಬಹುಶಃ ಮಣೆ ಚಿಕ್ಕಿಯ ಮಗಳು ಅವಳು, ಅದಕ್ಕೆ ಇರಬಹುದು. ಅವನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟೋ ಸೆಡವೋ ಅಥವಾ ಹಳತ್ತೆಲ್ಲ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು ಎದೆಯೊಳಗೆ ಗುದ್ದಿ ಸಂಕಟ ಕೊಡುತ್ತದೆಯೋ ಏನೋ. ಆದರೂ ಅವಳು ನೆಂಟರ ಹುಡುಗಿ, ಶಾಲೆ ಕಲಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವಳು ಅನ್ನುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ನೆದರಾದರೂ ಬೇಡವಾ ಅವನಿಗೆ. ಆ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗಿಯೊಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಕಿರುನಗು ಸೂಸಿದರೆ ಇವನದೇನು ಗಂಟು ಹೋಗುತ್ತೋ. ಸಾಯಲಿ ಬಿಡು. ಅವರವರ ಕರ್ಮ. ನೀನು ಹೋಗಿ ಇದನ್ನು ಹರೀಣಿ ಮುಂದೆ ಒದರಬೇಡ. ಅವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದೆಲ್ಲ ತುಂಬಿ ಮತ್ತೆ ಅವಳು ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಾಕು ವರ್ಷ ಆಯ್ತು ನೋಡು, ಒಂದು ದಿನವೂ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಅವನೊಳಗೆ ಅದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಅಗ್ರಿಪವರ್ತ ಇದೆಯೋ ಅವನಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ಅವನು ಮನಸಿನೊಳಗೆ ಮಂಡಿಗೆ ತಿಂದೇ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆದದ್ದು, ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಸಂಗತಿ ಇಲ್ಲಿ ತನಕ ಬಂದು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ.' ಅಮ್ಮ ಈ ಸಲ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಹೇಳುವಳಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು. ನಾನೂ ಕತೆಯಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಾ ಹೋದೆ.

'ನಿನ್ನಜ್ಜಿಗೆ ನಾವು ಆರು ಜನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು. ಸಾಬು ನನ್ನ ಸೋದರತ್ತೆಯ ಮಗ. ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಗಂಡಿಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಜ್ಜ ತುಂಬಾ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ತೀರಿ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿನ್ನಜ್ಜಿ ಅಂದರೆ, ನನ್ನ ಅಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಗಂಡ ಸತ್ತುಹೋದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಬೇಕಾ? ಆಚೆ ಮನೆ ಈಚೆ ಮನೆ ಕನಿಕರ ಸಹಾಯ ಅಂತ ಬರುವುದು, ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಬಹುದು ಅಂತ ಪ್ರಾನ್ ಮಾಡುವುದು, ನೂರಂಟು ಕಟ್ಟು ಕತೆ ಕಟ್ಟುವುದು, ಇಂತಹ ಹೊತ್ತಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಉಡಿಯಲ್ಲಿನ ಕೆಂಡದಂತೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವುದೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ವರುಷಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳು. ಆ ಕಷ್ಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರಿವರಿಗೆ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ವಾರಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು, ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬಟ್ಟೆಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೇಗೋ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಅಜ್ಜಿ ಎಂಟು- ಒಂಬತ್ತರವರೆಗೆ ಓದಿಸಿದಳು. ನನ್ನಮ್ಮನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಬು ಭಾವನ ಅಮ್ಮ ಶಾಂತಿ ಅತ್ತೆ ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಜಾಗ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲಾಗದೆ ಹಾಗೆ ಹಡ್ಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಇತ್ತು. ಆ ಜಾಗ ಸಾಬುಭಾವನ ಜಾಗೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಂತೆ ಇತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ಆಚೆಮನೆ ಬೋಜಪ್ಪ, ಈ ತೋಟಕ್ಕೆ ಬೇಗ ಏಲಕ್ಕಿ ಗಿಡ ಈ ಮಳೆಗಾಲವೇ ಊರಿ ಬಿಡಬೇಕು, ಆಗ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಜಾಗೆ ವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆ ಹೆಣ್ಣು ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಏನು ಸೊಕ್ಕು, ಸುಮ್ಮನೆ ಜಾಗೆ ಈಚೆ ಕೊಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಇತ್ತ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ ಅಂದರೆ, ಜಾಗ ಈ ತರಹ ಒಣಗಿಕೊಂಡು ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನೋಡಿದವರು ಏನು ಅಂದಾರು? ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟ ಬಂದು ಮಾಡಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದರೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ದಕ್ಕಬಹುದು? ಒಳ್ಳೆ ಒಂದು 500 ಗಿಡ ಮಾಡಿ, ನೀನೇ ಈ ಸಲ ಜನ ತರಿಸಿ ತೋಟ ಹದ ಮಾಡಿ ನೆಟ್ಟು ಬಿಡು ಸೊಂಪಾ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ನೀನೇ ನಂಬಿಕಸ್ತ. ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವೊತ್ತೂ ನಾನು ಕೈ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಆಯ್ತಾ ಅಂತ ಬೋಜಪ್ಪಾ ಹೇಳುವುದು, ಸೊಂಪ ಆಯ್ತು ಸಾವ್ವಾರ ಬೇಗ ಈ ಕೆಲಸ ಶುರು ಮಾಡುವೆ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದು, ಅಲ್ಲೇ ಏಲಕ್ಕಿ ಬುಡದ ಕಸದ ತೆಗೆಯಲು ಬಂದ ಶಾಂತಿ ಅತ್ತೆಗೆ ಕೇಳಿಸಿ, ಅದೇ ದಿನ ಅವರು ಬಂದು ನಿನ್ನಜ್ಜಿಗೆ ಗುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರೋ ರಾತ್ರಿ ಯಾರದ್ದೆಲ್ಲ ಕೈಕಾಲು ಹಿಡಿದು ತೋಟಕ್ಕೆ ಕಾಪಿ ಗಿಡ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ನಂತರ ಬೋಜಪ್ಪ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆಚೆ ಈಚೆ ನಾಕು ಬಾರಿ ಓಡಿ ತೆಪ್ಪಗಾಗಿದ್ದ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಾಬು ಭಾವನ ಮನೆಯವರ ಮೇಲೆ ಒಂದಷ್ಟು ಋಣಭಾರ ಅಜ್ಜಿಗೆ ಇತ್ತು. ಎರಡನೇ ಹುಡುಗಿ ಮಣಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಬು ಭಾರಿ ಆಸೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದು ಶಾಂತಿ ಅತ್ತೆಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ನಿನ್ನಜ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಯೇಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಒಂದು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ತಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಅಂತ. ಅಜ್ಜಿಗೂ ಭಾರಿ ಖುಷಿಯಾಯಿತು. ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಂಡು ಸಿಕ್ಕಿದ ಮತ್ತೂ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಋಣ ಸಂದಾಯ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲಾ ಅಂತ. ಹಾಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪನ